



Faldane Hashanilla on haave: hän haluaisi perustaa kampaamoketjun. Epävakaat olosuhteet kuitenkin estävät häntä vielä toistaiseksi toteuttamasta haaveitaan.

KOSOVOLAISILLA varaa vain toivoon

Samalla kun neuvottelupöydässä väännetään kättä maakunnan tulevaisuudesta tavallisella kosovolaisella on mielestä perustarpeet kuten lämmin koti, riittävä elanto ja parempi tulevaisuus lapsille.

Gracican kaupungin romanialaiset näyttävät lohduttomalta: auto luistelee sateen liottamalla tiellä, ja ikkunasta näkyy vain harmaata ränsistyneitä taloja. Lapsesi juoksevat auton perässä, kunnes pysähdymme uutuutta hohkaavan oranssin kivitalon kohdalle.

Keskelle peltoa pystytettyyn rakennuksen pihaan ei ole vielä rakennettu tieltä, vaikka avajaiset ovat tulevalta viikolta. Lapsesi jäivät hurkkimaan ikkunasta, kun kävelimme mutaisien kengien sisälle rakennukseen.

Gracican romanityöläisissä kiihtyyvä kaikki Kosovon ongelmat: köyhyys, työttömyys ja syrjintä.

Uusi rakennus on romanilapsille tarkoitettu monitoimitalo, jossa on saman katon alla päiväkerho, iltapäiväkerho ja nuorten oleskelutila. Tarkoitus on tukea romanilapsia opintilalla, että he saisivat koulutuksen ja sitä kautta paremmat eväät tulevaisuuteen.

Romanilapsi puhuvat omaa kieltenä, jonka vuoksi serbiankielinen opetus osoittautuu monelle ylivoimaiseksi. Heitä myös usein syrjittään koulussa entisen taustansa vuoksi. Tämä ja perheen heikko taloudellinen tilanne on lopettanut monen koulunäynnin heti alkunsa, koulun johtaja kertoo.

Jännitteet estävät kehityksen

Gracican romanityöläisten jännitearvoketju on ollut yksi suomalaisten jälleennakennusryhteyshankkeista Kosovon alueella. Avustuskohteita riittää, sillä Kosovon alue oli jo Jugoslavian alalla yksi köyhimmistä Balkanin niemimaan kolkista ja vuonna 1999 loppunut sota tuhosi loputkin yhteiskunnan perusrakenteet. Sähkökatkot ovat jokapäiväinen asia, viemäriverkosto löytyy lähinnä taajamista ja lätehuoltoa ei ole.

Kosovon työttömyys huutelee 60 prosentinä ja niin kaupan kuin maakunnan tulevaisuus on määrätelmätön, on valkea koviella, että tilanne parantuu. Jännitteet albaanien, serbien ja muiden etnisten ryhmien välillä määräävät edelleen elämisen tahdin ja ulkomaalaiset sijoittavat pyöritteleviä poissa niin kaupan kuin tilanne on epävakaa. YK:n erityislähettiläs Martti Ahtisaaren Kosovoa koskeva statusseitys ei tunnuta tyydyttävän ketään: albaanit vaativat täysteniteä, serbit korkeintaan autonomiaa.



Gracican romanityöläisissä asuva neljävuotias Bujnamin on onnekas, sillä hänen koulu-uransa alkaa tullaan avittamaan uudessa monitoimitalossa.

Haaveet odottavat

Faldane Hashani viimeistelee juuri asiakkansa meikkiä Salon Gjezissa. Hän perusti yrityksen Obilićin vakkakseen elättää itsensä ja turvataksaan koulutuksen kolmelle lapselleen. Hän pitää itseään onnekkana, sillä hän on voinut palkata itsensä lisäksi kaksi muuta kampaajaa ja hänellä on myös kaksi opiskelijaa oppisopimuksella. Hiustenleikkaus maksaa kolme euroa. Se kuulostaa vähältä, mutta kun sen hinnat suluttavat koulutettua kosovolaisien 150–200 euron kekkipalkkaan, niin se on käypä hinta palvelusta.

–Haluaisin perustaa kampaamoketjun, mutta se on vain haave. Asiakkaita käy täällä hetkellä riittävästi ja jopa serbit käyvät täällä, mutta kukaan ei tiedä mitä huomenna tapahtuu, Hashani sanoo osoittaen epämerkitsevästi ulos.

Hän kiistää olevansa kilnnostunut poliitikasta, mutta toivoo muiden albaanien tavoin maalle täyttä itsenäisyyttä.

–Tottakai olen itsenäisyyden puolesta, eikä jokainen ole?

Ei tulevaisuutta

Zoran Cirkoville itsenäisyys ei ole avain parempaan tulevaisuuteen, vaan hän kuvaillee sitä lähinnä katastrofiksi.

–Kosovo ei ole valmis itsenäisyyteen. Autonomia on parempi vaihtoehto, sillä muuten meidän kaikki sevu-

tetaan täällä ulos yksi toisensa jälkeen, serbivähemmistön kuuluva Cirkovie puolustaa.

Hän kertoo, kuinka ennen sotaa hänen kotikylänsä Staro Grackossa asui 500 ihmistä. Nyt puolet heistä on muuttanut muualle ja perheitä lähtee vuosittain, eikä uusia tule tilalle. Opettajana toimiva Cirkovie muistelee, ettei hänen koulunsa ole tullut kahteen vuoteen ainuttakaan ekoluokasta.

–Kahdeksansyntyinenä prosenttia nuorista on työttömänä ja he lähtevät Serbian puolelle parempaan elämään toivossa. Takaisin tulee vanhuksia, muttei perheitä. En näe meillä olevan tulevaisuutta itsenäisessä Kosovossa.

Hän kertoo, etteivät serbit voi luottaa albaaniviranomaisiin, sillä hänen mukaansa esimerkiksi poliisista suurin osa on etnisiä serbiaita ja siltäkönselityksessä suostuu albaaneja. Sodan aiheuttama katkeruus ei heville uhoudu, sillä Staro Grackossa tapahtui yksi pahimmista sodan jälleisistä joukkomurhista, kun albaanimes ampuu 14 serbia kylän pelolla.

Kaikkesta huolimatta Cirkovie suhtautuu positiiivisesti tulevaisuuteen, vaikka kylä pyöryy pyöryssä vain ulkomaisen avun turvin.

–Meillä on täällä asiat melko hyvin. Taloihin tulee vesi ja sähkö. Meillä on uusi jalkapallokenttä ja nuorisotilat, joilla yritämme saame nuoret viihtymään täällä.

Tavoitteena rauha ja vakaus

Kaikkesta huolimatta kosovolaiset suhtautuvat tulevaisuuteen toiveikkaasti. Tiennarret ovat täynnä puuval-

milta asuintaloja ja liikerakennuksia. Pääkaupunki Pri-

Kosovo lukuina



- **YK:n hallinnolla Serbian maakunta**
- **Väestö:** Valkea arvioida, koska viimeinen laskenta tehti 1981, mutta noin 2 miljoonaa, joista yli 80 % albaaneja, serbeja 5–10 %, leuat kroaattia, egyptiläisiä ja romaneja.
- **Pinta-ala:** 10 880 km²
- **Valuutta:** Euro
- **Pääkaupunki:** Pristina
- **Työttömyys:** arvioidaan että 60 % ihmisiä on työttömiä. Työttömyystilasta ei tunneta
- **Bruttokansantuote:** 2,5 miljardia euroa, jossa kolmasosa tulee ulkomailta asuvilta sukulaisilta

700-luku
Sekä slaavit (serbit) että albaanit asuttavat yhdessä Kosovon aluetta

700–1300
Kosovosta serbien valtakunnan keskus, albaanien määrä alueella kasvaa

1389
Serbit häviävät Kosovo Poljen taistelun ja alue siirtyi ottomaanien hallintaan

1913
Serbia saa Kosovon takaisin ja se sulautetaan Jugoslavian

1960
Albaanien asema vahvistuu

1974
Kosovolle myönnetään autonomia

1989
Sotatilan Milosevic riistää Kosovolla sen autonomian

1990-luku
Albaanien työttömyystilasta kasvaa, ja Kosovon väestökasvun lasku serbit vastaavat kostotoimilla

1999
Naton ilmaiskut Kosovoon ja Serbian

2006
Neuvottelut maakunnan asemasta aloitetaan

2007
Usaiden epäonnistumisen jälkeen Ahtisaaren suunnittelemaan perustetun neuvottelijain lakaraja on 10. joulukuuta

ILKKA/S. Kontinen

tinassa istuskellaan trendikahviloissa ja yliopisto suoltaa koulutettuja nuoria työmarkkinoille. Varsinkin albaanit ovat kehittäneet itsenäisyydestä mantran, jonka toivotaan muuttavan kaiken paremmaksi.

Tällä hetkellä Kosovossa on rauhallista, mutta jokin näennäisesti epäloppumaton asia, kuten tavallista ankarampi talvi yhdistettynä kangerolevään energianjakelun voi aiheuttaa levottomuuksia. Myös massatyöttömyys ja työttömyystilasta kalleille radikaalille etenemisen ovat hyvää kasualusta kaikelle radikaalille toiminnalle, vaikka suurin osa kosovolaisista haluaa vain elannon itselleen ja hyvin tulevaisuuden lapsilleen. Fännään on taas kuukausi presidentti Ahtisaaren esityksen perustuvan neuvottelijain takaraajan. Sekä serbit että albaanit toivovat rauhanneuvotteluita mielestään ratkaisua, mutta ennen kaikkea siltä toivotaan rauhaa ja vakautta.



MARJO PIHLAINIEMI

TEKSTI JA KUVAT